

NVAO • VLAANDEREN

KWALITEITZORGSTELSEL VLAANDEREN 2019-2025

ORGANISATIEKADER SYSTEEMBREDE ANALYSE

JULI 2018

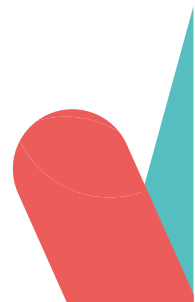

NVAO • VLAANDEREN

KWALITEITZORGSTELSEL VLAANDEREN 2019-2025

ORGANISATIEKADER SYSTEEMBREDE ANALYSE

JULI 2018

Dit organisatiekader is van toepassing op het erkende hoger onderwijs in Vlaanderen.

Inhoud

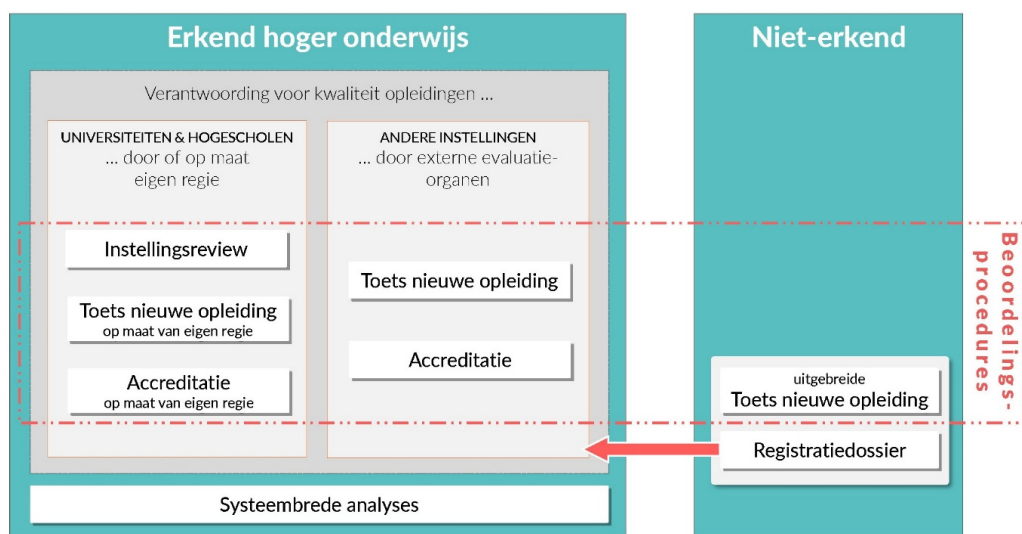
Overzicht kwaliteitszorgstelsel 2019-2025.....	7
1 Inleiding.....	9
2 Werkwijze.....	11
2.1 Intekenmogelijkheid en deelname.....	11
2.2 Afbakening van het onderwerp.....	11
2.3 Verkennende nota.....	11
2.4 Samenstelling van de werkgroep.....	11
2.5 Werkvorm.....	12
2.6 Peer-to-peer event.....	12
2.7 Overzichtsrapportage.....	12
2.8 Vaststelling overzichtsrapportage.....	13
2.9 Disseminatie van de uitkomsten.....	13
3 Documentatie.....	15
3.1 Administratieve gegevens van de deelnemende instelling of opleiding.....	15
3.2 Informatie met betrekking tot het onderwerp van de systeembrede analyse.....	15

Overzicht kwaliteitszorgstelsel 2019-2025

Het Kwaliteitszorgstelsel – Vlaanderen 2019-2025 focust op de kwaliteit van individuele opleidingen en de verantwoording ervoor. Dit gebeurt ofwel via de instellingsreview die de universiteiten en hogescholen de gelegenheid biedt om zelf borg te staan voor de kwaliteit van hun opleidingen, ofwel via tussenkomst van een extern evaluatieorgaan. Een evaluatieorgaan is een kwaliteitszorgorganisatie die geregistreerd is in het *European Quality Assurance Register for higher education* (EQAR, www.eqar.eu) of door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO, www.nvao.net) erkend is op basis van een samenwerkingsakkoord dat verzekert dat de externe beoordeling tot stand komt in overeenstemming met de *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG, 2015).

Bij elke beoordeling van onderwijskwaliteit worden externe, onafhankelijke deskundigen ('peers') betrokken, hetzij door de instelling zelf, hetzij via een commissie die ingesteld wordt door de NVAO of door een evaluatieorgaan.

Erkend hoger onderwijs

Universiteiten en hogescholen

Universiteiten en hogescholen staan zelf in voor de borging van de kwaliteit van hun opleidingen. Zij leggen hiervoor maatschappelijk verantwoording af door informatie over de kwaliteit van elke geaccrediteerde opleiding op hun website te publiceren. De **instellingsreview** beoordeelt de wijze waarop een universiteit of hogeschool onderwijsbeleid voert. Als onderdeel van dat onderwijsbeleid voert elke instelling een regie om zelf de kwaliteit van de opleidingen te borgen. Deze verantwoordelijkheid over de borging van de opleidingskwaliteit is van toepassing op geaccrediteerde opleidingen. Elke nieuw op te starten opleiding ondergaat daarom eerst een **toets nieuwe opleiding**, een beoordeling door een externe commissie van de potentiële kwaliteit van de opleiding. Na de erkenning als nieuwe opleiding volgt ook een eerste **opleidingsaccreditatie**: de formele vaststelling door de NVAO dat de opleiding voldoet aan vooraf bepaalde minimale kwaliteits- en niveauvereisten. Na de eerste opleidingsaccreditatie (met positieve uitkomst) worden de universiteiten en hogescholen zelf verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van de opleiding. Indien op basis van een instellingsreview blijkt dat een universiteit of hogeschool niet zelf de kwaliteit van haar geaccrediteerde opleidingen kan borgen, neemt de NVAO deze borging over. De borging gebeurt dan per opleiding door de NVAO.

De toets nieuwe opleiding en de opleidingsaccreditatie worden zodanig vormgegeven dat ze maximaal aansluiten bij de regie die de instelling voert op de kwaliteitsborging van haar andere opleidingen. We spreken dan van procedures op maat van de eigen regie.

Andere instellingen

Alle andere erkende instellingen voor hoger onderwijs leggen verantwoording af voor de kwaliteit van de opleidingen door tussenkomst van een extern evaluatieorgaan. Elke nieuw op te starten opleiding ondergaat een **toets nieuwe opleiding** en vervolgens vinden periodiek **opleidingsaccreditaties** plaats.

Systeembrede analyses

Systeembrede analyses hebben tot doel goede praktijken in beeld te brengen en te delen binnen de hogeronderwijsgemeenschap. Het stimuleert instellingen om te leren van elkaar, met name rond thema's gerelateerd aan onderwijsbeleid en opleidingskwaliteit.

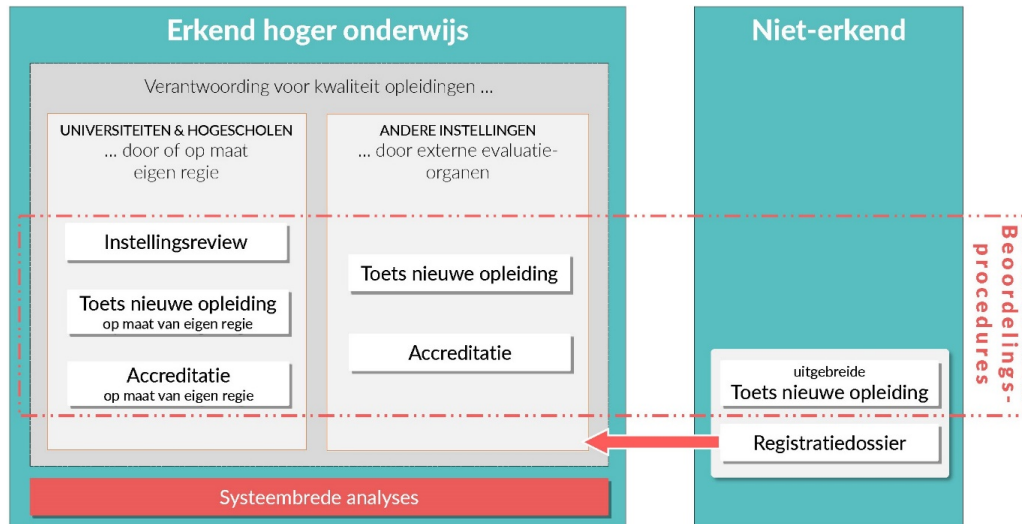
Niet-erkend hoger onderwijs

Niet-erkende onderwijsverstrekkers kunnen door de Vlaamse Regering geregistreerd worden als aanbieder van erkend hoger onderwijs. Dit gebeurt op basis van een **registratiedossier**, aangevuld met een positief besluit van de NVAO over de (potentiële) kwaliteit van hun onderwijs na uitvoering van een **uitgebreide toets nieuwe opleiding** voor minstens één van hun opleidingen.

1 Inleiding

Systeembrede analyses stellen instellingen en opleidingen in staat om van elkaar te leren. Binnen het Vlaamse kwaliteitszorgstelsel vormen deze analyses een bijkomende manier om de aandacht te vestigen op onderwijskwaliteit. Ze dragen daardoor bij tot de kwaliteitscultuur van het hoger onderwijs.

De positie van de systeembrede analyses binnen het Vlaamse Kwaliteitszorgstelsel.

Systeembrede analyses geven inzicht in de stand van zaken rond een bepaald aspect of aspecten van onderwijsbeleid en stellen die informatie beschikbaar voor de hogeronderwijsgemeenschap, voor externe stakeholders zoals het werkveld, en bij uitbreiding voor de brede samenleving.

Een systeembrede analyse leidt tot een overzichtsrapportage die de resultaten van de analyse samenbrengt en deelt. Het voornaamste doel is het expliciteren van goede praktijken in het Vlaamse hoger onderwijs vanuit een internationaal perspectief. Die praktijken kunnen als inspiratie dienen en zo meerwaarde creëren voor de Vlaamse instellingen en opleidingen. Daarbij kunnen aanbevelingen gedaan worden voor instellingen of opleidingen die een goede praktijk willen overnemen.

De NVAO organiseert jaarlijks een systeembrede analyse. Vlaamse instellingen/opleidingen die ervaring en/of expertise hebben rond het onderwerp kunnen deelnemen. De universiteiten en hogescholen die onderworpen worden aan een instellingsreview, zijn verplicht om binnen iedere cyclus van zes jaar ten minste tweemaal deel te nemen aan een systeembrede analyse, hetzij als instelling, hetzij via één of meerdere van hun opleidingen. Andere hogeronderwijsinstellingen zullen door de NVAO worden uitgenodigd en kunnen vrijwillig deelnemen.

Het voorliggende organisatiekader schetst de te volgen werkwijze. Een systeembrede analyse start met de opmaak van een verkennende nota door de NVAO. Die nota omvat een eerste analyse van de beschikbare en relevante informatie in de (internationale) praktijk en in de literatuur. De NVAO neemt het voorbereidende werk voor haar rekening. Indien ze hiervoor niet de benodigde expertise in huis heeft, huurt de NVAO daarvoor een expert in.

De vertegenwoordigers van de deelnemende instellingen/opleidingen maken afspraken over de verwachte output en nemen het eigenaarschap op voor het vervolg van de analyse. Een peer-to-peer event met internationale peers en experts plaatst het onderwerp in een breder internationaal perspectief. Hier worden opgebouwde inzichten besproken en goede praktijken bediscussieerd. De bevindingen worden samengebracht in de overzichtsrapportage. De opbrengst van de systeembrede analyse wordt gepresenteerd tijdens een publieke bijeenkomst.

2 Werkwijze

2.1 Intekenmogelijkheid en deelname

De VLUHR, de studentenkoepelverenigingen, de accreditatieorganisatie en de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering leggen de kalender vast met de onderwerpen voor een jaarlijkse systeembrede analyse in de academiejaren 2020-2021 tot 2025-2026. Bij de start van het academiejaar 2022-2023 kunnen de kalender en de onderwerpen worden bijgesteld.

Op basis van de vastgelegde kalender met de onderwerpen voor de systeembrede analyse, stuurt de NVAO jaarlijks een oproep uit, vergezeld van een indiedatum. Instellingen of opleidingen maken hun eventuele interesse voor deelname bekend.

De aanmelding gebeurt elektronisch via aanvraag@nvao.net en omvat een engagement tot deelname vanwege het instellingsbestuur, documentatie die van nut kan zijn bij de opmaak van de verkennende nota (zie hoofdstuk 3) en eventueel een gemotiveerd voorstel voor (internationale) experts die betrokken kunnen worden. Elke deelnemende instelling of opleiding vaardigt een contactpersoon af die zetelt in de werkgroep die verantwoordelijk is voor de analyse.

Bij gebrek aan (voldoende) deelnemers, kan het voorziene onderwerp in overleg tussen de VLUHR, de studentenkoepelverenigingen, de NVAO en de overheid worden bijgesteld om potentiële deelnemers te motiveren om hun kandidatuur te stellen.

2.2 Afbakening van het onderwerp

Bij het opzetten van een systeembrede analyse zal eerst bepaald worden welke onderzoeksvra(a)g(en) aan de grondslag lig(t)(gen) en welke input er hiervoor kan worden gebruikt. Aspecten die behoren tot basiskwaliteit en daardoor als vanzelfsprekend beschouwd worden in elke instelling/opleiding maken geen deel uit van de analyse.

2.3 Verkennende nota

De NVAO stelt op basis van de beschikbare kwalitatieve en kwantitatieve informatie een verkennende nota op met de stand van zaken voor het onderzochte onderwerp op systeemniveau. Het gaat daarbij om het samenbrengen en aligneren van informatie die de deelnemers inbrengen, zaken die de instellingen zelf publiek maken in het kader van hun regie of die kunnen worden opgevraagd of verzameld in beschikbare databanken. Er wordt nagegaan of beschikbare rapporten en beleidsdocumenten of eventuele publicaties inzichten verschaffen (sterktes en ontwikkelpunten naar boven brengen) over het onderwerp. De nota integreert ook de internationale praktijk op basis van beschikbare literatuur.

De NVAO publiceert de verkennende nota op haar website. Vervolgens kunnen binnen een periode van 30 kalenderdagen deelnemers die vaststellen dat de aansluiting van het onderwerp op de eigen praktijk minder groot is als verwacht, zich terugtrekken als deelnemer of kan de werkgroep nieuwe deelnemers laten aansluiten.

2.4 Samenstelling van de werkgroep

De NVAO stelt een werkgroep aan met de vertegenwoordigers van de betrokken instellingen en/of hun betrokken opleiding(en). In de werkgroep delen de betrokken instellingen hun expertise en schuiven waar mogelijk eigen goede praktijken naar voor om voort te bouwen op de informatie uit de verkennende nota.

Er wordt gevraagd dat deelnemers een actieve inbreng kunnen leveren, vanuit (positieve of negatieve) ervaring met of expertise inzake het onderwerp en de kwaliteitsaspecten die ermee samenhangen. Bij

voorkeur hebben de deelnemers voeling met de internationale context om buiten het Vlaamse referentiekader te kunnen treden. Ook studenten die expertise hebben of ontwikkelen aangaande het onderwerp kunnen deel uitmaken van de werkgroep. Het is niet de bedoeling om het aantal deelnemers te beperken of instellingen of opleidingen de deelname te ontzeggen. In geval van een groot aantal deelnemers wordt besproken hoe de organisatie van de werkzaamheden op een efficiënte manier kan worden vormgegeven.

De werkgroep kiest een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter die het overzicht houden over de werkzaamheden. De werkgroep is verantwoordelijk voor haar eigen planning. De vertegenwoordigers van de deelnemende opleidingen en instellingen engageren zich om een actieve rol op te nemen en aan alle bijeenkomsten deel te nemen.

De werkgroep wordt bijgestaan door een NVAO-medewerker die tevens als secretaris optreedt (schrijfwerk, bijeenzoeken van bronnenmateriaal en data, de inbreng structureren en onderbouwen met materiaal dat in de instellingen voorhanden is, bewaken van de voortgang en relevantie). Bovendien kan de werkgroep studenten uitnodigen om een deel van het onderzoek uit te voeren in het kader van hun bachelor- of masterproef, stage of eender welk ander opleidingsonderdeel.

De NVAO publiceert de samenstelling van de werkgroep op haar website. Op die manier wordt de verplichte deelname voor universiteiten en hogescholen geregistreerd.

2.5 Werkvorm

De werkgroep maakt afspraken over de verwachte output en beheert het vervolg van de analyse. De beschikbare kwalitatieve en kwantitatieve informatie uit de verkennende nota wordt besproken en aangevuld met gegevens van de deelnemende instellingen/opleidingen met als doel algemene lijnen terug te vinden, een stand van zaken op te maken, trends en evoluties vast te stellen, sterktes te identificeren en aandachtspunten te benoemen. Waar nodig spreekt de werkgroep met relevante gesprekspartners. Voortbouwend op de verkennende nota worden bestaande praktijken doorgrond en in kaart gebracht.

De NVAO-medewerker maakt tijdens de bijeenkomsten van de werkgroep een neerslag van de bevindingen. Die neerslag vormt de basis van de overzichtsrapportage.

2.6 Peer-to-peer event

Tijdens een peer-to-peer event worden de voorlopige inzichten van de werkgroep afgetoetst aan de internationale praktijk. Maximum drie deelnemers per instelling gaan in gesprek met internationale peers die een grondige en actuele kennis bezitten met betrekking tot het onderwerp van de systeembrede analyse. De NVAO stelt hiervoor minimaal twee experts aan die een grondige en actuele kennis hebben over het onderwerp en de kwaliteitsaspecten die ermee samenhangen. Bij het aanstellen van experts, houdt de NVAO maximaal rekening met suggesties vanuit de deelnemende instellingen/opleidingen. Bij de keuze wordt er ook op gelet dat deze experts de Vlaamse praktijk ook in het buitenland kunnen uitdragen.

De doelstelling van het peer-to-peer event bestaat erin gezamenlijk goede praktijken te identificeren en de in de werkgroep opgebouwde inzichten te verdiepen, waarbij de Vlaamse praktijk getoetst wordt aan wat internationaal gebeurt. Op die manier kunnen deelnemers leren van elkaar. Tijdens het event concretiseert de werkgroep de output van de systeembrede analyse. Ze verwoordt haar eventuele conclusies met betrekking tot kwaliteitsaspecten en komt tot mogelijke aanbevelingen.

2.7 Overzichtsrapportage

De NVAO-medewerker brengt de resultaten van de analyse samen in een overzichtsrapportage. Deze rapportage geeft de lezer een duidelijk antwoord op de onderzoeksvra(a)g(en). Het rapport is in eerste

instantie gericht op de voltallige hogeronderwijsgemeenschap in Vlaanderen, en bij uitbreiding op haar externe stakeholders en de brede samenleving. Het is een zelfstandig leesbaar document dat de actuele stand van zaken met betrekking tot het onderwerp beschrijft, met aandacht voor goede praktijken en de context waarin die kunnen werken. Daarnaast kan een inschatting gemaakt worden van verwachte evoluties en trends. De overzichtsrapportage zet de praktijk in Vlaanderen tevens in internationaal perspectief. Waar mogelijk worden conclusies of aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot de kwaliteitsaspecten die met het onderwerp van de analyse verbonden zijn. Op die manier vestigen de systeembrede analyses de aandacht op onderwijskwaliteit en bieden ze meerwaarde in het licht van continue kwaliteitsverbetering.

De overzichtsrapportage telt niet meer dan 25 pagina's (zonder bijlagen). Ze bevat vooraan een beknopte samenvatting. De volgende gegevens worden in bijlage opgenomen bij het rapport:

1. De volledige naam van de instelling(en) en opleiding(en) die aan de systeembrede analyse hebben deelgenomen met hun administratieve gegevens (zie hoofdstuk 3: Documentatie);
2. De samenstelling van de werkgroep, met een beknopte beschrijving van de achtergrond en expertise van de experts;
3. Een overzicht van de verschillende bijeenkomsten en hun agenda;
4. Een overzicht van het bestudeerde materiaal;
5. Een lijst met afkortingen.

2.8 Vaststelling overzichtsrapportage

Nadat alle leden van de werkgroep hebben ingestemd met de inhoud van de overzichtsrapportage, stelt de voorzitter van de werkgroep het rapport vast. Het ontwerp van overzichtsrapportage wordt uiterlijk acht weken voor het publieke bekendmakingsevent aan de NVAO bezorgd. De NVAO controleert de interne consistentie van het rapport en de navolgbaarheid ervan en stelt zo nodig aanpassingen voor aan de werkgroep. De werkgroep blijft eigenaar van de inhoud van de overzichtsrapportage.

De overzichtsrapportage wordt ter vaststelling voorgelegd aan het bestuur van de NVAO.

2.9 Disseminatie van de uitkomsten

De overzichtsrapportage wordt breed gedeeld en voorgesteld op een publiek bekendmakingsevent. Tijdens dit event wordt de nodige ruimte gecreëerd voor getuigenissen en het delen van goede praktijken. De NVAO neemt de organisatie van dit event op zich.

Elke Vlaamse instelling en alle opleidingen die aan de analyse hebben deelgenomen, ontvangen de definitieve overzichtsrapportage, uiterlijk op de dag van het publieke bekendmakingsevent. Vervolgens publiceert de NVAO de overzichtsrapportage op haar website en bezorgt ze de rapportage aan de Vlaamse minister van onderwijs.

Indien mogelijk leidt de overzichtsrapportage tot publicaties in de (internationale) vakliteratuur en worden de resultaten gepresenteerd op internationale fora. Dit draagt bij tot de zichtbaarheid van de Vlaamse praktijk in het buitenland en vestigt de aandacht op de onderwijskwaliteit in de Vlaamse instellingen. Op die manier vormen de systeembrede analyses een sluitsteen van het kwaliteitszorgstelsel.

3 Documentatie

3.1 Administratieve gegevens van de deelnemende instelling of opleiding

De administratieve gegevens worden opgenomen in het engagement tot deelname.

Voor instellingen:

1. De naam van de instelling;
2. Naam, functie, telefoon en e-mailadres van de contactpersoon die de instelling zal vertegenwoordigen in de werkgroep.

Voor opleidingen:

1. De naam van de instelling;
2. De naam van de opleiding;
3. De eventuele afstudeerrichtingen en betrokken onderwijslocatie(s);
4. Naam, functie, telefoon en e-mailadres van de contactpersoon die de opleiding zal vertegenwoordigen in de werkgroep.

3.2 Informatie met betrekking tot het onderwerp van de systeembrede analyse

Instellingen of opleidingen die zich engageren tot deelname aan de systeembrede analyse, leveren de documentatie aan die hieronder wordt vermeld. Hierbij gaat het in beginsel om bestaande documenten die binnen de opleiding of instelling voorhanden zijn.

Alle hieronder vermelde documentatie wordt slechts verstrekt **voor zover ze betrekking heeft op het onderwerp** van de systeembrede analyse en kan **bijdragen tot de verkennende nota**. De documentatie wordt enkel in digitale vorm bezorgd. Er wordt gewaakt over de mogelijke confidentialiteit van de aangeleverde documentatie.

1. Bondige motivatie voor deelname (nooit meer dan één pagina of 400 woorden);
2. Eventueel relevante strategische doelstellingen of delen van het onderwijsbeleid van de instelling/opleiding;
3. Beleidsdocumenten, rapporten of verslagen van overleg in relevante raden, commissies en organen;
4. Relevante indicatoren, kpi's en streefcijfers die de instelling/opleiding in haar onderwijsbeleid hanteert;
5. (Een verwijzing naar) de informatie die de instelling/opleiding publiek deelt en eventuele publicaties.

Bijkomend materiaal kan in een latere fase binnen de werkgroep worden gedeeld. Het kan daarbij gaan om:

1. De praktijk(en) die de instelling heeft geïmplementeerd; met betrekking tot het onderwerp, met een beknopte omschrijving over de inbedding in het onderwijsbeleid en de context van de instelling/opleiding (per praktijk nooit meer dan één pagina of 400 woorden);
2. Eigen ervaringen en kwalitatieve en/of kwantitatieve gegevens uit bevestigingen, focusgesprekken of analyses;
3. Afhankelijk van het onderwerp, de inbreng en ervaringen van externe stakeholders, peers en experts;
4. Afhankelijk van het onderwerp, de inbreng en ervaringen van studenten;
5. Een overzicht van de door de instelling gehanteerde terminologie.

